

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Житомирський державний університет імені Івана Франка

кафедра філософії

кафедра естетики, етики та образотворчого мистецтва

Національний педагогічний університет

імені М. П. Драгоманова (м. Київ)

кафедра філософської антропології

Національний університет водного господарства та

природокористування (м. Рівне)

кафедра філософії

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ
У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Житомирський державний університет імені Івана Франка
кафедра філософії
кафедра естетики, етики та образотворчого мистецтва
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)
кафедра філософської антропології
Національний університет водного господарства та
природокористування (м. Рівне)
кафедра філософії

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ
У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Збірник наукових праць

*(За матеріалами V Всеукраїнської науково-теоретичної
конференції молодих науковців від 20 грудня 2013 року)*

Житомир
2014

УДК 101.1+168.5

ББК 87.1

А43

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка, протокол № 6 від 24 січня 2014 року

Редакційна колегія:

Саух П. Ю., доктор філософських наук, професор (голова);

Козловець М. А., доктор філософських наук, професор;

Герасимчук А. А., доктор філософських наук, професор;

Поліщук О. П., доктор філософських наук, професор;

Стародубець В. О., кандидат філософських наук, доцент;

Слюсар В. М., кандидат філософських наук, доцент.

Рецензенти:

Богачевська І. В., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі;

Герасимчук А. А., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Житомирського державного університету імені Івана Франка;

Ковтуни Ю. В., кандидат філософських наук, завідувач кафедри філософії Житомирського національного агроскологічного університету.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

А43

Актуальні проблеми сучасної філософії та науки у глобалізованому світі: зб. наук. праць / за заг. ред. проф. П. Ю. Сауха. – Житомир, В-во ФОП Свенок О.О., 2014 р. – 296с.

У збірнику наукових праць розглядаються основні аспекти становлення людської думки, співвідношення сучасної філософії та науки, особливості розвитку природничих і гуманітарних дисциплін у контексті активної ролі науки у становленні світової культури. З'ясовуються форми та механізми проявів толерантності у сферах політичній, соціальній, культурній, релігійній, етнічній, національній буттєвості людини.

УДК 101.1-168.5

ББК 87.1

ISBN 978-966-2534-69-6

© Колектив авторів, 2014
© В-во ФОП Свенок О.О., 2014

ЗМІСТ

Передмова	3
Саух П. Ю. Пошук себе: алгоритм особистісного самовизначення в структурі становлення особистості	4
Козловець М. А. Буржуазний етос і "дух" капіталізму в контексті релігійної етики	8
Воронкова В. Г. Формування ноосферної концепції розвитку соціуму в умовах глобалізації	15
Герасимчук А. А. Зміст понять "творчість", "креативність", "інновація": спільне і відмінне	18
Глотов Б. Б., Кудрявцева М. Інститут президентства в організації державної влади: український контекст	20
Добрынина М. И. Роль русской интеллигенции в развитии материального производства национально-государственных образований Сибири	24
Осинский И. И. Суицид как социальная проблема	28
Полисаев О. П. Посттоталітарне суспільство: реміфологізація історії	33
Поліщук О. П. "Естетична інформація сучасного художнього простору України: ціннісний аспекти"	36
Рудакевич О. М. Політичні субкультури українського суспільства	38
Сайтарлы И. А. После либеральной социокультуры...	42
Телешун С. О., Стадник М. М., Титаренко О. Р. Соціально-економічні процеси в Україні	44
Утлюж І. Г. Принципи постмодернізму в освіті	45
Шкєпу М. О. Контури основи історії у суперечностях логіки та науки історії	49
Вітлюк І. К. Християнська есхатологічна концепція часу: сучасний вимір	51
Горохова Л. В. Роль і місце страху в сучасному суспільстві	53
Ковтун Н. М. До проблеми співвідношення свободи волі і необхідності у соціальній активності особи і соціальної групи	55
Ковтун Ю. В. Методологічні підходи до дослідження феномену традиціоналізму	58
Мазур Л. І. Діалектика колективної й індивідуальної ідентичності	60
Маслов А. О. Маргінальна особистість в аспекті взаємодії епох і культур	64
Мельничук В. В. Основні проблеми екології: православний контекст	67
Мельничук М. С. Філософія та соціальні медіа: проблеми співіснування в сучасних умовах	69
Піциль О. С. Екологічне виховання: проблеми, методи, підходи	71
Сарнавська О. В. С. К'єркегор: життя як філософський роман	78
Саух Ю. П. Глобалізаційні виміри буддизму: урок можливого цивілізаційного вибору України	81
Слюсар В. М. Інтерпретація поняття "соціальний агент" у філософії П'єра Бурдьє	85

імперських міфологем завершується. Ностальгія за минулим ще буде довго даватися взнаки у духовних вимірах українців. Той пласт міфологем, який продукувався імперською духовною парадигмою, почне поступово відходити в минуле, а відповідно, суспільна свідомість почне долати ті форми відчуження суспільства від держави, які є характерними для імперської свідомості. В свою чергу, формування державницької духовної парадигми в українському суспільстві з неминучістю буде орієнтоване на сприйняття української держави як єдиного цілісного організму та на толерантне сприйняття тих регіональних особливостей, які існують в будь-якій державницькій спільноті. Саме це стане основою відмирання міфологем щодо існування в Україні кількох регіонів, які в духовному плані є антагоністами і нездатні прийти до консенсусу у баченні перспектив розвитку України.

Поліщук О. П.

Естетична інформація сучасного художнього простору України: ціннісний аспект

В наш час проблема поглибленого аналізу основ та джерел зростання агресивності та інтолерантності у стосунках між людьми, як соціально-культурного явища від давнини до сучасності, набуває зростаючого ступеня нагальності через очевидні ознаки цивілізаційної кризи, пов'язаної з різкими змінами у способі життя "удивлізованої людини" (В. Ісаєв), деградуванням засад традиційної моральності й її заміни ерзац-еталонами масової культури, нівелюванням значущості особистості, наростанням напруженості в сфері міждержавних, міжетнічних, міжособистісних стосунків. Відтак, в умовах глобалізаційних процесів сучасної цивілізації і трансформації сучасного українського суспільства теж все більш значущо постає питання адаптації людини до соціальних змін, технічних новоутворень, наукових новацій та подібного, особливо, коли мова йде про інкультурацію та соціалізацію молоді. Зрушення у соціально-економічній та інших сферах суспільного життя сучасної української спільноти вимагають, що варто наголосити, докорінних світоглядних видозмін людини. Але це не тільки спричиняє розвиток внутрішньо особистісного конфлікту в значній кількості людей, а й

спонукає до зростання інтолерантності у їх ставленні один до одного, дегуманізуючи міжособистісне спілкування і стосунки, а також деформуючи професійні спілкування та зносини.

Відтак, важливо проаналізувати засади й можливі чинники соціокультурного плану, як своєрідних "культурних резисторів", для посилення толерантності особистості, розглянувши її як явище особистісної культури поведінки і мислення людини, що є, ніби, духовною основою її вчинків у процесі безпосередньої життєдіяльності.

Тому прагнемо, як мету, розглянути можливі чинники толерантності як індивідуально-культурного феномена неагресивної людської поведінки, та основ її зростання, припустивши цінність естетичного моменту в цьому процесі. Відтак зосередимо увагу на явищі художнього мислення, що формується саме на основі естетичного компонента мотиваційно-ціннісної сфери особистості чи конкретно-історичної спільноти.

Варто наголосити, що така стратегія людського мислення спирається на естетичний чинник у своїй детермінації. Вона спрямовує її носія не тільки на створення досконалих предметів чи приемного середовища існування. У неї є й так би мовити побічний ефект: націлення людини на привнесення гармонії у різні сфери соціального життя. Саме тому її носій, особливо коли йдеться про художньо-проектне чи художньо-образне мислення, ніби дослухається до різноманітності в природному і соціальному бутті та прагне, крім того, породжувати "організовану різноманітність" (В. Хогарт), а це вже ознака "благоговіння перед життям" (А. Швейцер). І прагнення такого плану фіксується не лише у мистецтві, чи художній творчості. Звернемо увагу, що опертя на естетичну інформацію та образно-символічний субстрат думки, притаманні художньому мисленню, дають особистості можливість фіксувати унікальність елементів світу; формують у неї націленість на пошук досконалості, гармонії при породженні об'єктів щгучного середовища; націлюють враховувати цінність емоційно-чуттєвого компонента людської буттєвості. Це, в свою чергу, сприяє не лише привнесенню в життя кожної особистості задоволення як "естезі" чи "естеномай", а й кращому сприйняттю та поцінюванню інакшості в реаліях соціального буття. А все це зменшує ступінь агресивності людини у стосунках й поведінці та підвищує загалом її адаптаційні можливості. Отже, у такий спосіб можна не тільки

покращити ступінь її адаптації в умовах перехідного типу суспільства; а й сформувати позитивний вектор її соціалізації та інкультурації.

Рудакевич О. М.

Політичні субкультури українського суспільства

Українська політична культура є фрагментарною. Аналіз програмних засад впливових політичних партій, підтримки партій і блоків на виборах та даних соціологічних досліджень [1; 3] дозволив зробити висновок про те, що, крім офіційно задекларованої (ідеальної) політичної культури та політичної культури правлячого режиму, в сучасному українському суспільстві функціонує ряд політичних субкультур екстериторіального характеру: національно-демократична, національно-радикальна (націоналістична), субкультура українських росіян та інерційна комуно-більшовицька культура. Крім цього існують субкультури регіонального типу: східно- і західноукраїнська політичні субкультури. Виділення, поруч з ідеальною офіційною культурою, реально діючої політичної культури правлячої сили, пов'язано з тим, що, на політичну поведінку владної еліти істотно впливає ідеологія та програмні засади правлячої партії. Так, за президентства В. Ющенка по-своєму діяли в рамках Конституції України "помаранчеві" сили, і по-своєму – Партія регіонів і її прихильники під проводом В. Януковича.

Розглянемо базові цінності та ідеї основних субкультур сучасного українського суспільства. При цьому наголос зробимо на характеристиці національної ідеї як базового компонента політичної культури. Мова йде про ставлення носіїв тієї чи іншої політичної культури до процесів формування модерної української нації. Це орієнтація на розбудову та утвердження в суверенній українській державі одного з таких бажаних різновидів національних спільнот: а) української етнічної нації; б) політичної нації в Україні в якій вирішальну роль відіграє інститут громадянства, а не етнічність; в) змішаного типу нації, яка поєднує ознаки етнічної та політичної націй; г) іншого різновиду національних утворень.

Українська національно-демократична політична культура є однією з найвпливовіших і такою, що активно розширює коло своїх носіїв. У її основі – українська національно-демократична ідеологія, яка поєднує національну ідею із засадами демократичного врядування, визнаними в